

Kartlegging av skjøtselsbehov i Ormø- Færder landskapsvernområde , Nøtterøy og Tjøme kommuner

Kim Abel og Arne Laugsand

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for forvaltningsmyndigheten i Ormø-Færder landskapsvernområde (Nøtterøy kommune) foretatt en rask befaring et utvalg av øyer for å avdekke eventuelle kulturmarksverdier. De ulike øyene er vurdert i henhold til en tredelt skala med tanke på hvor høyt de skal prioriteres med tanke på videre skjøtsel.

Nøkkelord

Ormø-Færder landskapsvernområde
Naturtyper
Kulturlandskap
Rødlistearter
Skjøtsel
Fremmede arter

Omslag

Strandeng og naturbeitemark på Masseløy
Foto: Kim Abel

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-206-7

BioFokus-notat 2012-3

Tittel

Kartlegging av skjøtselsbehov i Ormø-Færder landskapsvernområde , Nøtterøy og Tjøme kommuner

Forfattere

Kim Abel og Arne Laugsand

Dato

4. juni 2012

Antall sider

21 sider

Refereres som

Abel, K. og Laugsand, A. 2012. Kartlegging av skjøtselsbehov i Ormø-Færder landskapsvernområde , Nøtterøy og Tjøme kommuner. BioFokus-notat 2012-3. Stiftelsen BioFokus. Oslo

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgivere

Nøtterøy kommune

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 22 95 85 98

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

For mange av øyene i Ormø-Færder landskapsvernområde er kunnskapen om naturkvaliteter mangelfull. For forvaltningsmyndigheten (Nøtterøy kommune) har det vært et behov å få en oversikt over hvilke øyer som har skjøtselsbetingede naturkvaliteter slik at de står bedre rustet til å ta vare på det verdifulle kulturlandskapet som ligger i skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme. Nøtterøy kommune bestilte derfor våren 2011 en oversiktspreget og faglig gjennomgang, med råd om hvilke øyer som bør prioriteres for skjøtselsplanlegging. Oppdragets omfang gjaldt hele landskapsvernområdet, men listen med øyer ble innskrenket under innledende møter.

Metode

Kunnskapen om flertallet av øyene er mangelfull og det ble derfor satset på raske feltbefaringer på øyene for å avdekke eventuelle skjøtselsbetingede områder. Øyene som skulle undersøkes ble valgt ut under et felles møte den 26. august med lokalkjente ressurspersoner fra Nøtterøy kommune (Ronny Meyer), Tjøme kommune (Bjørn Bjerke Larsen), Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Vestfold (Erik Blomdal), Skjærgårdstjenesten (Øystein Hovde), Statens naturoppsyn (Egil Soglo) og BioFokus (Kim Abel). Den samlede kunnskapen om landskapsvernområder i denne gruppa var bred og arbeidsinnsatsen kunne derfor konsentreres til de øyene med størst potensiale for kulturbetinget natur.

Selve feltarbeidet ble gjennomført som en rask befaring av de enkelte øyene for å avdekke om øyene hadde innslag av kulturbetinget natur. I så tilfelle ble tilstand, type, videre skjøtselsbehov og innslag av fremmede arter notert. De ulike områdene som ble registrert ble vurdert i en tredelt prioritetsskala (høy 1, middel 2 og lav 3) avhengig av hvor høyt de ulike områdene skulle prioriteres med tanke på oppstart av skjøtselstiltak. De ulike områdene er ikke kartfestet, men omtalt i skriftlig form.

Resultatene presenteres oversiktlig i Tabell 1.

Øyer som stod oppført på listen, men som det ikke ble tid til å sjekke ut er Vestre Bustein, Store Færder, Kløvningen og Uleholmen.

Feltarbeidet ble gjennomført i løpet av to lange dager den 15. og 16. september 2012. Feltpersonellet var Kim Abel og Arne Laugsand fra BioFokus. Skjærgårdstjenesten stilte med båt og båtfører begge dagene.

Resultater

Av de besøkte øyene har fire øyer fått høyeste prioritet (1). Det er Bjerkøy, Lindholmen, Masseløy og Steinkloss. Lindholmen og Masseløy har et variert landskap med kulturmarkskvaliteter spredt rundt på øyene og trenger derfor en helhetlig skjøtelsesplan. De er også de to øyene som det først bør settes inn tiltak på. Bjerkøy og Steinkloss har mer begrensede arealer med viktig kulturmark og er følgelig enklere å sette inn tiltak på.

Det er fem øyer som ligger i grenseland mellom høy og middels prioritet og det er Nordre Årøy, Ormøy, Tørfest og Østre Bolærne. Nordre Årøy er sterkt preget av gjengroing og krever følgelig store ressurser for å restaureres. Tørfest og Ormøy har i dag gode kulturmarksverdier og trenger først og fremst en vurdering av beitetrykk og beitetidspunkt, eventuelt slått, samt noe rydding. Østre Bolærne er en stor og variert øy som ikke er tilstrekkelig undersøkt, men hvor det finnes mange områder med behov for skjøtsel.

Resten av områdene står nærmere omtalt i Tabell 1. Bilder fra områdene ligger etter tabellen.

Prioriteringslista må sees på som en grov oversikt over de viktigste øyene med kulturmarksverdier. Den relativt raske befaringen, samt et noe sent registreringstidspunkt, medførte at det kan være verdier som BioFokus ikke har klart å fange opp og som dermed ville forandret prioritetsfordelingen. Det er spesielt områdene i kategori middels (2) som har potensial for å inneha større verdier enn det som er avdekket gjennom befaringsene. Sammenstillingen gir imidlertid en god oversikt over områdene og bør være et godt hjelpemiddel i den videre prioriteringen av innsats i kulturlandskapet på øyene øst for skjærgården i Nøtterøy og Tjøme kommuner.

Tabell 1: Oppsummering av resultatene fra kartlegging av kulturmarksverdier på utvalgte øyer.

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
Barneskjær	Nøtterøy	Liten øy med blandingsskog som dekker sentrale deler. Langs sørenden er det en lengre sand- grus- og stein- strand med tangvollvegetasjon og strandengfragmenter. Svært mye rynkerose langs skogkanten. På østsiden er en holme med guanopåvirket vegetasjon (rikt strandberg).	Sandstrand. Rikt strandberg. Lav til middels verdi.	(Fjerning av rynkerose.)	3
Bjerkøy	Nøtterøy	Stor øy nær "fastlandet" hvor østre del ligger innenfor verneområdet. Stort strandeng-kompleks i nordenden i god tilstand. Området sørover ble befart. Det ble ikke funnet naturtyper som trenger skjøtsel utover rynkerose på en mindre sandstrand og eventuelt rydding rundt 7 eik med omkrets rundt 190 cm som står i gjengrodd kulturmark, delvis gammelt plantefelt med gran.	Stort strandengkompleks. Høy verdi. Hagemark (lav verdi).	Beite/slått av strandeng. Rydding rundt eiker.	1
Burø	Tjøme	En forholdsvis stor øy med mange hytter og et gårdsbruk. Rundt gårdsbruket er det en gammel innmark som de siste årene har blitt restaturret da det tidligere har vært gjengrodd. Engene er stort sett fattige og preget av gjødsling (enten av gjengroing eller av utspredd gjødsel). Ingen åpenbare og store verdier knyttet til biologisk mangfold på engene, men det kan bli det på sikt. Ellers på øya er det få kulturlandskapsinnslag da det meste er dominert av skog med noe svaberg i	Naturbeitemark av lav verdi.	Fortsette restaureringen av den åpne innmarka rundt gårdsbruket. Beiting og rydding i forbindelse med den åpne innmarka. Mange tuer med lite prefererte beiteplanter.	2

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
		kantene.			
Ekornholmen	Nøtterøy	En forholdsvis liten og langsmal øy med mye bart fjell. Små engpartier i forsenkninger sammen med lyng og kratt. Kulturlandskapsverdiene er lave, men kan muligens bli gode på sikt med riktig skjøtsel. Det ble funnet både blankstorkenebb og flekkgrisøre i nord.	Ingen åpenbare, men det kan hende øya har potensial for naturbeitemark.	Øya er lavt prioritert med tanke på skjøtsel i og med at kulturlandskapsverdiene er noe begrenset. Øya er under generell gjengroing.	3
Espelund	Nøtterøy	Liten øy med røsslyngdominans vekslende med bart fjell. På nordenden er en sandstrand med stort rynkerosekratt på vei opp igjen etter å ha vært kuttet ned.	Sandstrand. Lav verdi.	(Fjerning av rynkerose.)	3
Froungen	Tjøme	Stor øy. På sørvestsiden er det en stor og lang sandstrand med eng på skjellsand innenfor av høy verdi. Noe gjengroing. Et større kantkratt i tilknytning til området. Videre nordover på vestsiden er det et område med kortvokst eng som antagelig slås. Mulig dette arealet benyttes til teltning. Øst på øya finnes en yngre oresuksesjon. Det er hogd en del skog på antatt opprinnelig slåttemark/beitemark midt på øya og deler av området fremstår som bjørkehage. På nordenden er det mindre strandengpartier og	Sandstrand. Slåttemark. Kantkratt.	Det bør overvåkes mot gjengroing og muligens ryddes noe kratt i tillegg til rynkerose, men kantkrattet for øvrig bør også prioriteres.	2

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
		sandstrender som ligger i tilknytning til landsteder og hevdes deretter, dvs ryddes for tang og med kortvokst graseng innenfor.			
Haneflu	Nøtterøy	Langsmal liten øy uten særlig tre- og busksjikt på nordre del. Bart fjell vekslende med røsslyng-dominans på indre deler. Langs sjøen på nordre del noen små strandeng-fragmenter og små tangvoller med blåskjellopphoping. Midt på øya er det en større sandstrand med tørreng og slåpetorn-kantkratt i bakkant og videre overgang til furuskog og et område meg ung sumpskog som strekker seg videre sørover. Mye slitasje på sandstrand. Mye rynkerose er på vei opp igjen på sandstrand.	Sandstrand. Slåpetorn-kantkratt med bærind. Sumpskog. Middels verdi. (Sandstrand ville antagelig hatt høy verdi med mindre slitasje.)	Relativt små arealer som trenger skjøtsel. Rydding av rynkerose.	2-3
Hestskjær	Nøtterøy	En lav klippeøy med noen engpartier i forsengkninger. Lite aktuell i skjøtselssammenheng da vegetasjonen stort sett er holdt nede ved vær og vind i tillegg til noe gåsebeiting.	Ingen åpenbare.	Ingen tiltak.	3

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
Ildverket	Tjøme	En høy og middels stor øy hvor storparten er dominert av bart fjell og små forsenkninger med lyng og kratt. Den nordre halvdel har noen flate partier, samt dype skår i fjellet med tykkere jordsmonn. Her er det glissen skog med grassletter under. Mye brukt av båtfolk og denne slitasjonen er med på å holde det åpent. Engene har lave verdier knyttet til biologisk mangfold. I nord er det noen partier med kortvokst strandeng, men dette er i området med mye ferdsel og slitasje. Trolig er verdiene lave på disse strandengene også, men det kan dukke opp noe i kanter som ikke er så slitasjutsatt. I bukta i nordøst er det sand- og grusstrand som igjen er et populært område for båtfolket.	Muligens noen verdier knyttet til strandeng og sand- og grusstrand.	Ingen store behov for ekstra tiltak utover det som gjøres i dag. Problemet er mest knyttet til friluftslivet da engene blir nedslitt.	3
Kalven ved Skjellerøy	Nøtterøy	Liten øy vest for Skjellerøy. Foruten ordinær lyng- og krattvegetasjon ble det funnet et kantkratt med gamle hagtorn, villeple og slåpetorn i en kløft på nordenden.	Kantkratt. Middels verdi.	Overvåk at rynkerose ikke tar over i kantkrattet.	3
Kjøleholmen	Nøtterøy	Stor øy med skogvegetasjon på sentrale deler. På nordenden er det ryddet en del kratt. Liten flekk strandeng på nordspissen. En liten bergsprekk med sumpskog. På nordøstsiden er det en liten sandstrand med bred tangvoll mellom øya og en holme. Nordre del av skogvegetasjonen er blandingsskog. Hogstpåvirket. Sørøver er det renere furuskog med noe død ved på grunnlendt mark. På	Sandstrand. Tangvoll. Middels verdi	Ingen konkrete tiltak.	3

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
		<p>østsiden er det en sandstrand med sandig eng innenfor. Eldre furutrær her. Muligens kan det fjernes morell i underskog her.</p>			
Langskjæra	Nøtterøy	<p>En lav øy med store og åpne engpartier. En del innslag av nitrofil vegetasjon trolig på grunn av fuglemøkk. Noe kratt og noen lave og unge furutrær sentralt på øya. Beitetrykket er forholdsvis lavt og det er trolig ikke hvert år det går beitedyr her. Innslag av sand og grusstrand.</p>	<p>Mulig noe av øya kunne vært kartlagt som naturbeitemark, og mulig det er noe sand- og grusstrand.</p>	<p>En del rynkerose i strankanten. Øya beites nok i perioder, men trolig ikke mye. Skal øya beholdes åpen må det beites og krattpartier må holdes i sjakk.</p>	2
Lindholmen	Nøtterøy	<p>Stor variert øy. Midt på øya er det et parklandskap med to hule eiketrær, noen lind og øvrig eik. Nord og øst for dette er en beitemark/slåttemark og på vestsiden en sandstrand med liten slitasje og sandig beitemark i bakkant. På nordenden er mindre partier med kortvokst strandeng med tråkkslitasje, samt i nordøst en større sandstrand med åpen sand-furuskog innenfor. På østsiden av øya er større områder med svartor-strandskog og rik sumpskog av høy verdi. Sentralt på øya er det større områder med høyvokst fukteng, delvis i gjengroing. Nærmere vurdering av hva som bør beites og hva som bør slås er nødvendig. Slåpetorn-kantkratt i overgang mellom kulturmark og</p>	<p>Svartor-strandskog. Naturbeitemark. Slåttemark(fukteng). Slåpetorn-kantkratt. Stort strandengkompleks. Sandstrand. (Mindre område med sandfuruskog). Flere naturtyper med høy verdi.</p>	<p>Beite/slått av større områder for å opprettholde og videreutvikle Lindholmens verdier. Nærmere kartlegging og vurdering av konkrete skjøtselstiltak bør gjøres.</p>	1

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
		<p>grunnlendte høyder med bart fjell. På sørøstsiden er det et større strandeng-kompleks også av høy verdi.</p>			
Masseløy	Nøtterøy	<p>En lav øy med mange ulike naturtyper og med potensielt store verdier med tanke på biologisk mangfold. Store arealer både i nord og i avsmalningen midt på øya med strandenger. Naturbeitemarker spredt rundt på øya, men kratt av spesielt einer har tatt over store arealer. Det er flere kratt med rynkerose. Bør prioriteres høyt både med tanke på skjøtsel og naturtypekartlegging. Oppført i beiterapporten.</p>	<p>Store og flotte strandenger, naturbeitemarker, grus og sandstrand, kantkratt, strandsump.</p>	<p>Generelt en øy som ligger høyt på prioriteringslista da gjengroingen med einer er kommet langt. I de åpne engområdene er det et ganske hardt beite og det er mulig det er for mange dyr på øya. En vurdering av beite trykk midtsommers bør gjøres. Viktig at floraen får mulighet til å blomstre. Fjerning av rynkerose bør gjennomføres.</p>	1

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
Mostein	Tjøme	Består av to øyer hvorav den nordre er lav og preget av bart fjell på hvelvede partier og engpartier i forsengkningene. Engene er under gjengroing og har lave verdier slik tilstanden er i dag, men det kan hende registreringer under midtsommer gir et annet resultat. I en av buktene er det et parti med strandmalurt. Den søndre øya er høy og dominert av bart fjell med lyng og kratt i forsengkningene. Ingen åpenbare kulturlandskapsverdier knyttet til øya.	Naturbeitemark av lav verdi på den nordre delen.	Det er mulig en vil få tilbake noen naturbeitemarker ved å beite/slå engene på den nordre øya, men arealene er såpass små slik at dette er et lavt prioritert tiltak.	3
Nordre Årøy	Nøtterøy	En stor øy med mye skog. I sør er det noe immark i forbindelse med gårdsbruket der. Enkelte gamle og grove eiketrær står i kant av innmarka. Noe gammel innmark/glissen hagemark er under gjengroing både øst og vest for den åpne innmarka. Gamle eiker står i kant av denne gjengroende innmarka. Et mindre felt med hagemark med eik og furu som dominerende treslag ligger helt i sør på øya og øst for den åpne innmarka. Innmarka er gjødsla og innehar lave verdier med tanke på biologisk mangfold. I nord er det et par dammer.	Grove gamle trær, dammer og muligens noe svartor-strandskog. Hagemark. Sumpskog.	Hvis den gamle innmarka skal restaureres kreves det en del innsats, men dette bør være en høyt prioritert innsats bl.a. for å få frem de gamle og grove eiketrærne. De største kulturlandskapsverdiene er knyttet til eikene. Rydde i kantsoner til innmarka for å få frem eiketrærne som står i kanten.	1-2
Ormøy	Nøtterøy	En middels stor øy. Mesteparten av øya har smal strandsoner og bratte berg opp fra sjøen. Største delen er kantkratt med åpne engpartier til vegetasjonsløst åpent berg og stein. Slåpetorn - kantkrattet bør holdes i sjakk slik at mosaikk med åpne enger opprettholdes eller forbedres. På nordenden er det en	Kantkratt, naturbeitemark/slåtteng (rik tørreng). Sand og grusstrand. Strandeng. Middels til høy verdi.	Slått av strandenger. Fjerning av rynkrosekratt. Slått eller beite på midtre deler av øya. Rydd noe kantkratt for å opprettholde mosaikk med åpne partier.	1-2

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
		mindre sandstrand og større partier med strandeng som er delvis igjengroing.			
Ramsholmen	Nøtterøy	En stor og langsmal øy med innsnevring på midten. Mye naturmark og lite kulturmark, men små partier med kulturmark forekommer på nordspissen av øya i forbindelse med små strender som er populære for båtfolket, og i partier rundt innsnevringen på midten. Det som er av kulturmark er imidlertid holdt i hevd ved slitasje fra overnattende båtfolk.	Gammel barskog. Grus- og sandstrand. Noe kantkratt.	En øy med få kulturmarksverdier og øya vil ligge lavt på prioriteringslista. De største verdiene er knyttet til natur under fri utvikling. Det er imidlertid mye rynkerose som bør fjernes fra strendene.	3
Roppestadholmen	Nøtterøy	En lav og forholdsvis vid øy med mye bart fjell. Partiene med vegetasjon på ryggene er dominert av lyng og noe engvegetasjon. Generelt en øy preget av gjengroing da det er mye småtrær av bjørk og osp. Mye einer. De mest markerte forsenkningene er dominert av skog, men mye ung skog som mest sannsynlig har vært åpne for en del år siden. Dagens kulturlandskapsverdier er lave, men de har nok vært større for en del år siden.	Noe strandeng, men den er stort sett dominert av høyt gras og høye urter.	Slått av strandenger. Skal de gamle verdiene tas vare på krever det en del innsats, men på grunn av at verdiene er forholdsvis lave ligger den lavt på prioriteringslista. Øya er under generell gjengroing.	3

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
Skjellerøy	Nøtterøy	Hele den søndre delen av øya ble kun observert på avstand fra sjøen og ikke vurdert som kulturmark med behov for skjøtsel. Mye bart fjell oppbrutt av smale striper med lyng og noe kratt. I nordvest er det små bukter med strender og innenforliggende enger. Deler av engpartiene er fuktenger hvorav mye er under gjengroing. Slitasje fra båtfolket er den største påvirkningsfaktoren. Det er ingen åpenbare og store verdier knyttet til engene, men på sikt og med mye rydding av kratt kan de bli bedre.	Mulig noe grus - og sandstrand med tilknyttede strandenger.	Fjerning av rynkerose bør gjennomføres. Slått av enger og rydding av kratt.	3
Skrøslingen	Nøtterøy	Noen hytter i nord med plen helt ned til sjøen. Små viker med ansamlinger av tangvoller. På nordøstsiden er det et parti med strandeng, men den er under gjengroing. Ellers en øy med lave kulturlandskapsverdier. Mye kratt, åpent fjell og lyng. I de mest markerte forsøkningene er det småvokst skog.	Noe strandeng, men den er stort sett dominert av høyt gras og høye urter.	Ingen umiddelbare behov for skjøtsel, men øya er under generell gjengroing.	3
Steinkloss	Nøtterøy	En liten, men kupert øy med mye grunnlendt fjell. I sør er det en større eng som er kartlagt som slåtteeng og som Naturvernforbundet driver årlig skjøtsel på. I nord er det også en eng, men der er slitasjen på grunn av friluftsliv for stor til at den innehar noen store verdier. I søkk er det noe kratt og små trær.	Slåtteeng.	En liten, men markert øy med gammel innmark. Det som er av verdier holdes fortsatt i hevd av Naturvernforbundet som slåtteeng. Slåtteengene bør opprettholdes. Ellers er de resterende kulturlandskapsverdiene av lav verdi. Fjerning av rynkerose bør	1

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
				gjennomføres.	
Store Hui	Nøtterøy	Middels stor øy med bart fjell, lyngvegetasjon og mindre områder med lavvokst krattskog sentralt. Langs østsiden er en lengre grus- og steinstrand med enkelte tangvoller. Kortvokst tørrengvegetasjon vekslende med åpne grus og steinpartier i bakkant av stranda. Kan være aktuelt med beite eller slått her, men arealene er fragmentariske. Området gir inntrykk av å kunne huse spennende marklevende insektfauna.	Grus-og steinstrand. Tangvoller. Middels til høy verdi.	Beite/slått av tørreng.	2
Trollholmen	Nøtterøy	Liten øy. På sørenden er en meget interessant mosaikkartet naturtypelokalitet med en liten poll /littoralbasseng, med strandeng og sandstrand. Midtre deler av øya er bart fjell vekslende med røsslyng og krattvegetasjon. På nordenden er det en sandstrand med mye slitasje, samt en liten ett- og flerårig tangvoll.	Strandengkompleks. Littoralbasseng/poll/dam. Sandstrand. Tangvoll.	Beite/slått av strandeng.	2

Øy	Kommune	Kort beskrivelse av øya	Naturtyper	Skjøtselsbehov	Prioritet
Tørfest	Nøtterøy	En liten, men variert øy. Her finnes flere naturtyper som små strandenger, naturbeitemark, kantkratt og grus og sandstrender med potensial for sjeldne arter. Øya er helt avhengig av et fortsatt beite for å opprettholde verdiene. Det kan imidlertid være behov for en vurdering av tidspunkt for beite og hvor intensivt beitet skal være. Bør prioriteres høyt-middels med tanke på både skjøtsel og naturtypekartlegging. Trolig stort potensial for en rik insektsfauna. Oppført i beiterapporten.	Kantkratt på de sentrale deler av øya. Et mindre parti med strandeng på østsiden av øya. Grus og sandstrand spredt rundt øya. Naturbeitemark på de frodigere partiene.	En øy som er forholdsvis godt hevdet i dag. Bortsett fra fjerning av rynkerose er det ingen akutte behov for endring av skjøtsel så lenge beitingen opprettholdes, men både beitetrykk og beitetidspunkt bør evalueres midtsommers.	1-2
Østre Bolærne	Nøtterøy	En stor og variert øy med mange ulike typer natur. Det ble ikke tid til å befare hele øya, men deler av øya i nordvest ble raskt sjekket ut pluss at deler av øya er kjent for registranten fra før av. Her er det en del innslag av edelløvtrær og furuskog, samt mye kantkratt. Både mot sør, vest og nord er det forholdsvis store strender med enger i bakkant.	Kantkratt. Grus- og sandstrender. Edelløvsog. Store gamle trær. Muligens naturbeitemark. Innslag av strandeng.	Noe engareal som holder på å gro igjen med kratt. Innslag av kantsoner med store gamle trær som bør ryddes. Mulig noe bør beites mer. Oversikten er ikke god nok til å konkretisere de viktigste tiltakene.	1-2

Barneskjær

Ekornholmen

Bjerkøy

Espelund

Burø

Froungen

Haneflu

Kalven ved Skjellerøy

Hestskjær

Kjøleholmen

Ildverket

Langskjæra

Lindholmen

Nordre Årøy

Masseløy

Ormøy

Mostein (nordre holme)

Ramsholmen

Roppestadholmen

Steinkloss

Skjellerøy

Store Hui

Skrøslingen

Trollholmen

8

Tørfest

Østre Bolærne

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetning av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>